

1882

KONYA TİCARET ODASI
KONYA CHAMBER OF COMMERCE

ENERJİ SEKTÖRÜ

“2021 Değerlendirmesi, 2022 Beklentileri”

MUHAMMED FURKAN ÇETİN

Sektör Raporu

Ekonomik Araştırmalar ve Proje Müdürlüğü

KONYA
Şubat 2022
www.kto.org.tr

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU	1
3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ	3
4. KAYNAKÇA	4

1. GİRİŞ

2021 yılı enerji sektörü açısından sıkıntılı geçen bir yıl olmuştur. Pandeminin ekonomiler üzerindeki yıkıcı etkisi azalmıştır. Ancak hızlı ekonomik toparlanma ve tüketimin artması, enerji arzının enerji talebini karşılayamaması olarak sonuçlanmıştır. Arzın talebi karşılayamamasının doğal sonucu olarak enerjide fiyat artışları yaşanmıştır.

Avrupa’daki doğal gaz stoklarının kış aylarına göre yetersiz seviyede olması Avrupa’ya spot piyasalardan doğal gaz almaya yönlendirmiş ve bunun sonucu olarak Avrupa ve ABD piyasalarının doğal gaz fiyatları arasındaki fark rekor seviyelere yükselmiştir. Rusya-Ukrayna gerginliği ise Avrupa’da doğal gaz fiyatlarını arttıran siyasi sebep olarak öne çıkmıştır.

Pandeminin başlangıcı olan 2020 yılında azalan talep ve yavaşlayan ekonomik aktivite ile 20 dolar civarına düşen brent petrol, 2021 yılında 86 dolara kadar yükselmiştir. 2021 yılını 75 dolar civarında kapatan brent petrolde yıllık artış %44’ü bulmuştur.

Doğal gaz fiyatlarındaki rekor artış sonucunda elektrik üretiminde kömürün daha rekabetçi hale gelmesi kömüre yönelik talebi arttırmıştır. Kömürden elektrik üretimi 2021 yılında 2020 yılına göre %9 oranında artmıştır ve 2022 yılında kömür talebinin %6 artması öngörülmektedir.

Bu raporda enerji sektörünün 2021 yılı değerlendirmesi ve 2022 yılı beklentileri ele alınacaktır.

2. 2021 YILINDA TÜRKİYE’DE SEKTÖRÜN DURUMU

Ülkemizde 2021 yılında sıkıntılı geçen enerji sektörüne yönelik birçok önlem ve yenilik uygulamıştır. Bu uygulamalarla hem 2021 yılındaki sıkıntıları en aza indirmek hem de 2022 yılı ve sonraki yıllara hazırlıklı olmak amaçlanmaktadır.

Tablo 1. Elektrik ortalama birim fiyatları, I. Dönem: Ocak-Haziran, 2021

	2019	2020	2020	2021	Bir önceki döneme göre değişim	Bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim
	II.Dönem	I.Dönem	II.Dönem	I.Dönem	%	%
Sanayi	54,7	58,6	57,3	65,0	13,4	10,9
Konut	66,4	71,2	73,5	79,5	8,2	11,7

Kaynak: TÜİK

1 Haziran 2021 tarihinde Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. bünyesinde uygulanmaya başlayan Vadeli Elektrik Piyasası ve Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti sistemi ile enerjide yeni bir dönem başlamıştır. Vadeli Elektrik Piyasası ile elektrik ticaretinde şeffaf ve rekabetçi bir piyasada ileri tarihli işlemlerin yapılmasının önü açılmıştır. Yenilenebilir Enerji Kaynak Garanti sistemi ile elektriğin yenilenebilir kaynaklardan üretildiğini kanıtlayarak sürdürülebilir yatırım ortamının iyileşmesi hedeflenmektedir.

Tablo 2. Doğal gaz ortalama birim fiyatları, I. Dönem: Ocak-Haziran, 2021

(Kuruş/m³)

	2019	2020	2020	2021	Bir önceki döneme göre değişim	Bir önceki yılın aynı dönemine göre değişim
	II.Dönem	I.Dönem	II.Dönem	I.Dönem	%	%
Sanayi	186,4	189,0	175,5	182,1	3,8	-3,7
Konut	178,3	182,6	186,2	192,3	3,3	5,3

Kaynak: TÜİK

25 Haziran 2021 tarihinde Ertuğrul Gazi Yüzer Depolama ve Gazlaştırma Tesisi, BOTAS'ın sahibi olduğu Hatay Dört Yol Terminali'nde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla hizmete başlamıştır. Ertuğrul Gazi Türk bayrağına sahip ilk FSRU (Yüzer LNG Depolama ve Gazlaştırma Ünitesi) gemisi olarak tarihe geçmiştir. FSRU gemisi Ertuğrul Gazi'nin 110 milyon metreküp depolama ve günlük 28 milyon metreküp gazlaştırma kapasitesiyle ülkemizin enerji arz güvenliğine önemli katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Ülkemiz 2021 yılında farklı enerji kaynaklarına da yatırım yapmıştır. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Vladimir Putin'in canlı bağlantıyla katıldığı törenle ülkemizin ilk nükleer enerji santrali olacak Akkuyu Nükleer Santrali'nin üçüncü ünitesinin temeli atılmıştır. Bu ünite her biri 1200 megavatlık 4 reaktörden oluşacak ve toplam 4 bin 800 megavat kurulu güce sahip olacaktır. Bu ünitenin Türkiye Cumhuriyeti'nin 100.yılı olan 2023 yılında devreye alınması hedeflenmektedir. Kalan 3 ünitenin ise birer yıl arayla 2026 yılında devreye alınması hedeflenmektedir. Akkuyu Nükleer Santral tam kapasiteyle faaliyete başladığında yılda 35 milyar kilovatsaat elektrik üretmesi amaçlanmaktadır, bu miktar ile ülkemizin elektrik talebinin %10'unun karşılanması öngörülmektedir.

2021 yılında enerji fiyatlarındaki artışları tüketiciye yansıtılmamak için ülkemiz elektrik, doğal gaz ve akaryakıtta sübvansiyonlar yapmıştır. Bu sübvansiyonlar doğal gazda 80 milyar lira, elektrikte 20 milyar lira ve akaryakıtta ÖTV tahsil etmemek suretiyle 65 milyar lira olmuştur. Toplam sübvansiyon miktarı 165 milyar liraya, kişi başına ise 2 bin liraya ulaşmıştır.

Ülkemiz 2021 yılında Paris İklim Anlaşmasını onaylayarak iklim krizi ile mücadeleyi de önemseydiğini göstermiştir. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Eylül ayındaki Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda Türkiye'nin Paris İklim Anlaşmasına taraf olacağını açıklamıştır. Bu açıklamadan sonra Paris İklim Anlaşması Kanunu 6 Ekim tarihinde TBMM'de onaylanmış ve 7 Ekim tarihinde resmi gazetede yayınlanarak 10 Ekim tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ülkemiz bu anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle anlaşmaya taraf olan 192. ülke olmuştur. Paris İklim Anlaşması ile küresel sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlandırılması ve 2050'ye kadar fosil yakıt kaynaklı sera gazı emisyonlarının sıfırlanması amaçlanmaktadır. Ülkemiz bu anlaşmaya taraf olarak ulusal katkı beyanlarını güncellemeyi ve güncellenecek bu katkı beyanları ile 2053 yılında net sıfır emisyon hedeflemektedir.

3. SEKTÖRDE 2022 YILI BEKLENTİLERİ

Dünyada 2022 yılında enerji sektöründeki sıkıntılarının devam edebileceği düşünülmektedir. Bu sebepten dolayı Türkiye, Azerbaycan ile ilave doğal gaz anlaşması yapmıştır. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, "Azerbaycan ile 2024 sonuna kadar geçerli ve Bakü-Tiflis-Erzurum Hattı'ndan gelecek 11 milyar metreküplük ilave doğal gaz ticaret anlaşması yapıldı" açıklamasını yapmıştır. Ayrıca Rusya ile yapılmış doğal gaz sözleşmelerinin uzatılması planlanmaktadır. Sözleşmeler dışında yeraltı doğal gaz depolama alanında da çalışmalar yapılmaktadır. Şuan 3 milyar metreküp olan yeraltı doğal gaz depolama kapasitesinin 2022 yılında 4 milyar metreküpe çıkarılması amaçlanmaktadır, 2022 sonrasını izleyen yıllarda ise 10 milyar metreküp hedefi vardır.

2021 yılında 165 milyara ulaşan enerji sübvansiyonlarının 2022’de devam edeceği açıklaması yapılmıştır. Bu sübvansiyonlar ile enerjideki fiyat artışlarından tüketicilerin korunması amaçlanmaktadır.

Tablo 3. Katı Yakıtların Kullanım Alanları (2020-2021)

(Ton)

		Kasım	Aralık	Aralık	Bir önceki aya göre değişim	Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim
Katı Yakıtlar	Teslimat Yerleri	2021	2020	2021	(%)	(%)
Taşkömürü	Toplam	3 349 083	3 979 698	3 625 075	8,2	-8,9
	Termik Santraller	2 036 205	2 111 009	2 167 980	6,5	2,7
	Kok Tesisleri	504 065	482 717	538 206	6,8	11,5
	Demir-Çelik Sanayi	101 624	102 759	98 918	-2,7	-3,7
	Sanayi	331 376	586 542	407 886	23,1	-30,5
	Diğer	375 813	696 671	412 085	9,7	-40,8
Linyit	Toplam	6 942 503	6 118 905	6 971 513	0,4	13,9
	Termik Santraller	5 567 672	4 759 336	5 572 789	0,1	17,1
	Sanayi	847 931	771 142	883 972	4,3	14,6
	Diğer	526 900	588 427	514 752	-2,3	-12,5

Kaynak: TÜİK

Doğal gaz fiyatlarındaki rekor artıştan dolayı elektrik üretiminde kömür kullanımı ve talebi artmıştır. Kömür talebindeki artışın 2022 yılında da devam edeceği düşünülmektedir. Dünya'nın iklim krizi ile mücadele ettiği bir dönemde, uygun maliyetinden dolayı kömüre geri dönüş hiç şüphesiz iklim krizi ile mücadeleye zarar verecektir.

Sonuç olarak enerjideki sıkıntının 2022 ve ilerleyen yıllarda devam etme riski vardır nitekim İran kaynaklı teknik arızadan dolayı, ülkemize İran’dan 10 gün doğal gaz akışı olmayacağı açıklaması gelmiştir. Bu kesintiden meskenlerin etkilenmemesi için, yüksek doğal gaz ve elektrik talebi olan sanayi bölgelerinde 10 gün süre ile elektrik ve doğal gaz kesintileri uygulanmıştır. Sanayilere uygulanan kesintilerden dolayı üretim ve tedarik zincirlerinde aksamalar meydana gelmiştir. Bu aksamalar sonucu üretim düşmüş ve bazı sanayiciler siparişlerini yetiştirememesi sorunu ile karşı karşıya kalmıştır.

Böylesine belirsiz bir ortamda alternatif enerji kaynaklarına yönelinmesi, enerji stokunun arttırılması ve devlet tarafından uygulanacak sübvansiyonlar hayati önem taşımaktadır.

4. KAYNAKÇA

- Anadolu Ajansı - Enerjide 2021 böyle geçti (22.12.2021)
<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/enerjide-2021-boyle-gecti/2454200>
- Anadolu Ajansı - Paris Anlaşması Türkiye'de yürürlüğe giriyor (09.11.2021)
<https://www.aa.com.tr/tr/cevre/paris-anlasmasi-turkiyede-yururluge-giriyor/2415695>
- Bloomberg - Almanak 2021: Enerji (27.12.2021) <https://www.bloomberght.com/almanak-2021-enerji-2295353>
- Bloomberg - Fokus - 2021'de Türkiye ve dünyanın enerji karnesi (27.12.2021)
<https://www.youtube.com/watch?v=jNoEAr6PTCw>
- KPMG, Erman Durmaz - Enerji Sektörünün Geleceği (02.11.2021)
<https://home.kpmg/tr/tr/home/gorusler/2021/11/Enerji%20Sekt%C3%B6r%C3%BCn%C3%BCn%20Gelece%C4%9Fi.html>
- TRT Haber - Azerbaycan ile 11 milyar metreküplük ilave doğal gaz anlaşması (15.10.2021)
<https://www.trthaber.com/haber/gundem/azerbaycan-ile-11-milyar-metrekupluk-ilave-dogal-gaz-anlasmasi-617212.html>
- Yeni Şafak - Enerji faturasına destek: 165 milyar lirayı devlet karşıladı
<https://www.yenisafak.com/ekonomi/enerji-faturasina-destek-165-milyar-lirayi-devlet-karsiladi-3731548>